
Élet a halál után a felső szintű oktatásban és a tudományban – Requiem egy Professzorért, Honoris causa Csécsy Györgyért Prugberger Tamás*

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.4.2107>

Szívszorító látvány volt, amikor a tragédiáról úgy szereztem tudomást, hogy otthon megnyitottam a komputeremet és szembesültem nemcsak általam, de mindenki által nagyra becsült és szeretett kollegánk Csécsy György professzor hirtelen bekövetkezett haláláról.

Lapozom azt a két kötetet, amelyet „Ünnepi tanulmányok Csécsy György 65. születésnapja tiszteletére” címen Debreceni Egyetem Állam-, és Jogtudományi Karának dékánja adott ki és szerkesztett Török Éva munkatársával együtt. E két kötetben nemcsak a Debreceni és a Miskolci Egyetem Állam-, és Jogtudományi Kara tanárainak Csécsy György tiszteletére írt tanulmányait, valamint azokat a tanulmányokat tartalmazza, amelyeket a többi jogi kar társtanszékeinek oktatói írtak. Tartalmazza a jogi oktatás körén kívül álló olyan praktizáló és ítélkező jogászok írásait is, akik Csécsy szellemi alkotások jogával összefüggő munkásságát jól ismerték és a hozzájuk került ilyen ügyekben, mielőtt állást foglaltak volna, kikérték Csécsy György véleményét, aki mindenkinek nagyon szívesen segített. Ezt és azt az emberi pozitívumát emeli ki a kötet előszavának a dékáni tisztét akkor is és most is betöltő szerzője, Dr. Szikora Veronika egyetemi tanár, hogy nevelő-oktatóként a hallgatóknak segíteni igyekezett a tanulásban. Valamennyi tanítványával, aki megkereste, leült konzultálni és türelmesen elmagyarázta az olyan kérdéseket és jogdogmatikai összefüggéseket, amelyek nem voltak világosak a hallgatók számára. Emlékszem, olyan esetre, amikor Csécsy tanár úrral együtt vizsgáztattam bizottságban, a hallgató nem tudta a választ, igyekezett rávezetni, de a kísérlet nem sikerült, a kérdés összefüggéseit is kidomborítva az adott jogterület lényegét úgy elmagyarázta neki a vizsga közben a hallgatónak, hogy az megmaradt benne. Tanúbizonyosága volt ennek az, hogy a harmadik tételnél egy hasonló dogmatikai megalapozású kérdés merült fel és ott az előző oktatói fejtegetést alkalmazni tudta a vizsgáló. A polgári jogi záróvizsgára való felkészítésnél is tapasztaltam ezt az oktatói stílusát. Közvetlen volt, az összefüggéseket igyekezett kidomborítani, a

* Professor emeritus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete.

jogintézmények egymással fennálló kapcsolatát, rendszerbeli elhelyezkedését, valamint jogdogmatikai és jogszociológiai összefüggéseit igyekezett szemléletesen bemutatni. Nem monológokat mondott színészi attitűddel, mint ami sok egyetemi oktatóra jellemző, hogy katedrára lépve, elszáll önmagától. Erre gyakori a kísértés, mivel az egyetemi oktatói és kutatói pálya komplex.

Az elmélyült tudományos munkát végző tanárban megtalálható a kanti hozzáállás: „Ich bin weit bekannt, aber ich sitze hier”, de ha még jó kiállású és jó előadó is, a katedrát szinpaddá is tudja változtatni. A formalitás ilyenkor elbűvöli a hallgatót, a tartalomból viszont kevés marad meg. Én kutató intézeti „sitze hier”-ből érkeztem, kevés oktatói gyakorlattal és elhatároztam, hogy Csécsy oktatói hozzáállását követem. Képletesen szólva, beálltam ezen a téren hetedik doktorjelölti tanítványának.

Minderre adva volt a lehetőség. Én ugyanis, amikor 1988-ban mint kutatóintézeti tudományos tanácsadó másodállású egyetemi docensként a Miskolci Egyetemre kerültem az agrár-, és a munkajogi tanszék élére, az akkori rektorhelyettes és civilisztikai intézetigazgató, Prof. Dr. Novotni Zoltán D. Sc., személyes jó barátom, akinek akadémiai doktori értekezésem opponálást, majd pedig az egyetemre történt meghívásomat köszönhettem, megkért, hogy amikor Miskolcon vagyok, lakjak Csécsy Gyurinál. A Jubileumi Tanulmánygyűjtemény első kötetének az elején szereplő szakmai önéletrajzából az tűnik ki, hogy jogi doktori diplomájának megszerzését követően szépen ívelt felfelé gyakorlati jogászi pályája. Ügyvédi-jogtanácsosi szakvizsgájának letétlétét követően a Szabolcs-Szatmár Megyei Állami Építőipari Vállalat jogi-, és igazgatási osztályvezetője lett és ezt a jól jövedelmező vezető jogtanácsosi állást cserélte fel 1983-ban egy jóval kevésbé jövedelmező egyetemi tanársegédi állással. Megérkezésemkor az állomáson várt. Erre egy késő délutáni időben szeptember végén került sor. Miskolc akkori olyan ikonikus cukrászdájába ültünk be, mint amilyenek Szegeden a Virág Cukrászda, Pécsen a Kaflich, Debrecenben pedig a Pálma Cukrászda számított. Ezek voltak azok a részben biedermeier, részben szecessziós vagy art-dekos berendezésű kávéházak, ahol az egyetemi oktatók megfordultak. A hagyomány szerint a Miskolci Jogakadémia idején ilyenek számítottak a Roráriusz is. Oda vitte az általa szerkesztett újság első példányait Zsedényi jogakadémiai tanár úr is. Sajnos ez már csak a múlté. Az étterem még megvan, ahol az első találkozásunkkor megvacsoráztunk és szakmai, valamint társadalomfilozófiai kérdésekről jól elbeszélgettünk, ami aztán tovább folytatódott. A lefekvés előtti esti beszélgetések során győződtem meg nagyfokú altruizmusáról és szociális érzékenységéről. Ő hitt egy emberarcú szocializmusban és elkésztette, hogy folyton ennek ellenkezőjébe kellett botlania.

Csécsy ebben az időszakban a belvároson kívül lakott. Reggeli menetrendje, és amikor Miskolcon voltam és nála aludtam, az én menetrendem is az volt, hogy mint utasa elmentünk Novotni professzorért és őt felvéve együtt mentünk Csécsy autójával az egyetemre. Gyuri az egyetemen jól érezte magát. Novotni becsülte és szerette és ugyanígy szobatársa, Újváryné Antal Edit. Sikerült az óráinkat úgy rakni, hogy a hét egyik felében ő, a mások felében én tartózkodtam a lakásban. Időközben megszületett a leánya, aki ma már orvosként dolgozik. Később sikerült a belvárosba költöznie. Közben beköltöztem a kollégiumba. Kapcsolatunk azonban

továbbfolytatódott a kezdettől fogva fennállt teniszvezetésekben. Miskolci tartózkodásom alatt rendszeresen játszottunk. Azt követően, hogy megcserélte a főállását és elvállalta a debreceni jogi kar polgári jogi tanszékének a vezetését, fél állású professzorként több éven keresztül tárgyevezetőként továbbra is megmaradt a szellemi alkotás jogának oktatójaként, egészen addig, míg tanítványa, Pusztahelyi Réka a doktori fokozatának megszerzését követően át nem vehette tőle a tárgy vezetését.

1982-től 2000-ig, majdnem egy negyed évszázadon keresztül oktattam Miskolcon. Tárgyevezetője volt a szellemi alkotás jogának. Novotni professzor felismerte tehetségét. Rövid időn belül egyetemi adjunktussá nevezték ki. Itt Miskolcon, a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Bizottságának a székházában védte meg sikerrel kandidátusi értekezését, amit egyetemi docensi kinevezés követett. Miskolcon habilitált és itt is lett egyetemi tanár. E több mint két évtizedes miskolci működését, csak úgy, mint ugyancsak két évtizedig tartott debreceni oktató és tudományos, valamint tanszékvezetői tevékenységét figyelemmel tudtam kísérni, ami egy nagy formátumú tudósi és tanári tevékenység volt. Fellapozva a már sokszor emlegetett jubileumi kötetét, nem tudok semmi újat hozzá tenni, ahhoz, amit igen tehetséges tanszéki beosztott tanítványa és egyúttal dékánként írt le róla, hogy kollegái és hallgatói szerették és szerénysége, valamint szakmai tudása miatt határtalanul becsülték. Tudományos híre Magyarország határain is átívelt. Még miskolci időszakában, amikor még rövid ideig Novotni Zoltán közvetett utódként a Civilisztikai Tudományok Intézetének az igazgatója volt. Francia nyelven tartott előadást a Nancy Egyetemen, többször tartott Kassán részben mint miskolci, részben pedig debreceni professzorként előadást a Kassai Jogi Karon. Ezen kívül pedig kimagasló teljesítményként rendszeres előadói meghívást kapott az Ungvári Egyetem jogi karától a szellemi jogalkotás tárgyköréből előadások tartására és egy ukrán nyelven Ungváron megjelent szellemi alkotási tankönyv megírására, amely tankönyv ma is használatban van Ukrajnában. Nem véletlen, hogy az Ungvári Egyetem rektora is megemlékezett egy tanulmánnyal Csécsy Györgyről a már többször említett jubileumi kötetben.

Nem volna teljes a kép, ha nem szólnék tudományos munkásságáról, ami szinte kizárólag a szellemi alkotások körére terjed ki. Oktatói tevékenység azonban mélyrehatóan átfogta a polgári jog egész területét. Ezért azokat a jogintézményeket, amelyek a szerzői jog és a szabadalmi jog körébe tartoznak, mind személyiségi jogi, mind tulajdonjogi, mind pedig hasznosítási jogi vetületeit, bele értve a szerződési jellegűeket is kidolgozta nemcsak a tételes-jogra, hanem a más jogterületekkel fennálló összefüggéseire, a szellemi alkotási jog dogmatikáját, általános elméletét is érintve. Az iparjogvédelmet érintve foglalkozott a know-how-al, a franchisinggel, a reklámjoggal, kutatásának a központi témája azonban a védjegy volt. E témakörből számos tanulmánya és egy monográfiája is született. E fő műve „A védjegy fejlődési tendenciái és aktuális kérdései a piacgazdaságban” címet viselő, aminek alapján jelent meg a Novotni Kiadónál „Ipari mintaoltalom” c. könyve. E munkájában nemcsak a II. világháborút követő védjegyjogi irodalmat, ide értve Kárpáti, Kende és Vida Sándor munkáit dolgozza fel, hanem mindazt a szabadalmi jogi irodalmat is, ami érinti a védjegy jogot. Így Bernáth Aurélt, Palágyi Tivadart és nem utolsósorban

Lontai Endrét, aki viszont Novotninak nagyon jó barátja volt, akinek tudományos munkássága átfogta az egész szabadalmi jogot. Mondható, hogy Csécsy Lontaynak a tanítványa volt, aki viszont a szabadalmi, másként mondva a feltalálói jogot Hoff György és Szertyik István, valamint Beck Salamon II. világháború kezdetén megjelent munkáiból sajátította el. Szükséges megemlíteni még, hogy a szerzői jogot és az iparjogvédelmet együtt tárgyaló munkát az utóbbi hangsúllyal 1966-ban Lontai adott, ki, míg az előbbiit érintő hangsúllyal 1982-ben Világhy Miklós. Kellett már egy új, mindkét jogterületet átfogó szellemi alkotási jogi tankönyv, amelyet az Északkeleti régió számára Csécsy írt meg és ami Miskolcon és Debrecenben is a folyamatos korszerűsítés következtében ma is használatos, amelynek gyökerei visszanyúlnak a szerzői jogot érintve Boyta György, Ficsor Mihály, Törő Károly, Zsemberi István és Nizslovszky György 1948 előtti munkásságához, tőlük is merítve anyagot és szemléletet. Miskolcon a szellemi alkotás jogának méltó oktatója és kutatója lett tanítványa, Pusztahelyi Réka egyetemi docens.

Nem úgy hagyta el Miskolcot, hogy úrt hagyott volna maga után. Gondoskodott utánpótlásról, és megérdemelte, hogy a Miskolci Egyetem Szenátusa 2021-ben díszdoktorrá avassa. Tudományos munkásságából és oktatási stílusából kisugárzó szemlélete nem tűnik el nyomtalanul. Az halálát követően kollegái és tanítványai körében, kik közül többen majd ezt a pályát választják, követni fogják Őt. Sic tibi terra levis est.
